Nyolczadik évfolyam. 285-ik szám. Kolozsvártt, 1878. csütörtök december 12.

A „KELET“ előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Voigler (Wallfisch gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, 1878. decz. 11.

(?) Gróf Péchy Manó, Kolozsvár város első v. kerületének a szabadelvűpárt által megválasztott képviselője, decz. 7-ikén kelt s az országos szabadelvű körhöz intézett levele szerint, az országgyülési szabadelvűpártból, többed magával, kilépett, mivel a kormány nem nyujtott programmjában kilátást, „hogy a keleti politika eddigi végzetes irányából a namzet érdekeinek és óhajainak megfelelő irányba tereltessék.“

Alább részletes indokolását olvassuk e lépésnek, a kolozsvári szabadelvűpárt elnökéhez s illetőleg volt választóihoz intézett levélben fejtvén ki a nemes gróf azokat az okokat, melyeknél fogva az occupatiot a maga részéről pártolhatónak tartotta ugyan, de miután a kormányelnök nyilatkozatából meggyőződött, hogy az occupatio annexiová is válhatik, ezt pedig közjogi és pénzügyi tekintetekből támogatni nem tudja: kilép a pártból, de más párt kötelékébe be nem lép.

Nem kivánunk itt arra az éles ellenmondásra hivatkozni, mely a budapesti meg a kolozsvári nyilatkozat között fenforog, amott a keleti politika „eddigi iránya“ is végzetesnek neveztetvén; emitt az occupatio elfogadhatónak tüntettetvén föl s csak az annexio mondatván hazánkra nézve veszélyesnek.

Arra sem kivánunk ezuttal nagyobb sulyt fektetni, hogy ugyancsak gróf Péchy Manó volt az, ki kolozsvári választóihoz f. é. jul. 2-dikán intézett nyilt levelében külpolitikánkra s illetőleg vezetőjére és az occupatiora nézve a következő kijelentéseket tette:

„Aggodalmainkra nem találtunk másban megnyugvást, mint abban, hogy a birodalom külügyeinek vezetője olyan államférfiu, kinek hazafias érzelmei és előrelátó bölcsessége felől teljesen meg voltunk győződve. A legközelebbi események tényesen igazolták bizalmunk alaposságát s külügyi vezetésünk helyességét.“

„Ugy látszik, hogy az uj államalakulások már előre birták Európa helyeslését s Oroszország nem sokban ment tul a közös megállapodások végrehajtásának korlátain. — Ha valóban ugy áll a dolog, akkor nem tehetünk mást, mint, hogy helyeseljük külügyi kormányunk bölcsességét, melylyel visszatartott minket attól, hogy egy Európa által az elpusztulásra érettnek itélt állam fentartásának ugy is valósithatlan ábrándjáért nem szálltunk szembe azon északi hatalommal, mely a keresztény civilisatió jelszavával indult a harczba“.

„Mi most is és most már az eseményekből meritett és igazolt adatok alapján bizunk külügyi kormányunkban — hisszük és reméljük, hogy hazánk érdekeit minden lehető módon megóvja a Kelet uj berendezésének nagy művénél, s meg vagyunk győződve, hogy ha Bosznia és Herczegovina occupatiója ténnyé is válnék, azt nem egyéb, mint azon kényszerűség indokából fogadnánk el, hogy a birodalomhoz tartozó keskeny tengerpart megett s közvetlen határainkon nehogy veszedelmesen terjeszkedjék akár Szerbia, akár Montenegró, mert ez államok erősödése nagyobb kár volna reánk nézve, mint azon pénzáldozat, melyet az occupálandó tartományok „berendezésére fordítanunk kellene.“

Még csak azt a kérdést sem kivánjuk fölvetni, mit értett a nemes gróf az occupálandó tartományok „berendezésére“ forditandó pénzáldozatok alatt s ha ingyen ajándékképen akarta-e e pénzáldozatokat akkor odahagyni — vagy pedig nem tartja-e fönforgóknak most is azokat a veszélyeket, melyek Montenegró és Szerbia gyarapodásából ránk hárulnának s minő garanciákat bir e veszélyek meggátlására nézve most?

Sőt, azt az ellenvetést sem kivánjuk ez uttal hangoztatni, hogy egy népképviselő talán kötelezve érezhetné magát, hogy a midőn, mint szabadelvű párti jelölt Kolozsvár szabadelvű pártjától nyerte képviselői mandatumát, de azóta oda módosultak meggyőződései, hogy e párt tagja továbbra nem maradhat: magának a pártnak itélete alá kellene bocsátania e mandatumot, uj választás lehetővé tétele s nem missilis levelek által kérvén ki eljárása fölött a helyeslést vagy rosszalást.

Minde kérdések és megjegyzések igen tetszetős anyagul szolgálhatnának egy személyeskedő czikknek, de mi élni nem kivánunk e kinálkozó alkalommal, sőt, az igazat megvallva — capacitabilisaknak tartva magunkat — a kilépések hirül vétele alkalmával várva-vártuk az indokolt nyilatkozatokat s nem csak annak kijelentését, hogy a szabadelvűpártból a kilépés megtörtént, hanem annak előadását is, hogy mik a *jövő* teendői, oly nagy nevű és tekintélyű férfiaktól reméltvén, hogy az aggódó hazafiak számára irányt jelölnek s a választók irányában hangoztatott felelősség tudatában, a képviselői mandatummal együtt elvállalt kötelesség beváltásában sem fognak késlekedni.

És épen *ez* a pont, a melyre nézve egy igen sulyos *elvi* ellentétet kell a nyilatkozókkal s illetőleg gr. Péchy Manóval szemben hangoztatnunk, meg levén győződve, hogy a parliamenti képviselők nem csak arra kötelezték magugat a mandatum elvállalásakor, hogy a belátásuk szerinti helytelen politikát meg fogják gátolni, hanem arra is, hogy a belátásuk szerinti helyes politikát érvényre fogják emelni.

Mert ugyan mi lenne, ha *minden* képviselő kilépve a pártból, melyhez addig tartozott, semmi más párt-árnyalathoz nem csatlakoznék, hanem föntartaná a maga cselekvési jogát és szabadságát? Felelet *lehetetlenné válnék maga a parliamenti kormányzat és igy az állam ügyeinek alkotmányszerinti intézése.*

A választó közönség *azért* küldi képviselőit a törvényhozó testületbe, hogy az államkormányzat ügyeit az alkotmány értelmében vezessék, a mi alkotmányunk pedig a parliamenti többségre ruházza ezt a jogot és kötelességet, s e többség bizalmi férfiai hivatvák a párt akaratának érvényesitésére.

Ha már most *minden* képviselő abnegalja a kormány intézkedéseit, de elmulasztja jobbraczélzó positiv intentioi kinyilvánitását: lesz 400 nemes képviselőnk, de lehetetlenné van téve a parliamenti kormányzat s az ország választó közönsége, ki képviselőinek jogot adva, kötelességet is rótt vállaikra, épen választottjai által van alkotmányának élvezetétől megfosztva.

A parliamentaris állam-kormányzat formájának elmaradhatatlan járuléka a párt-kormányzat s igy minden képviselőnek mulhatatlan kötelessége vagy valamely meglevő párthoz csatlakozni, vagy — ha egymaga marad is — új pártot alkotnia, positiv programmot adván a napirenden levő teendők felől, kifejtvén a módokat, melyek szerint az állam ügyeit intéztetni kivánja.

Nekünk, választóknak, szabad csak birálnunk — s isten látja, élünk is bövében evel a szabadságunkkal! Mi izekre szedhetjük valamennyi párt programmját; letehetünk egyátalán minden politikával való foglalkozásról; a biró itélhet, a tisztviselő folytathatja törvényszerü teendőit; a gazda szánt, az iparos producal, a kereskedő ad-vesz — nem is hederit egyik is a politikára: *de azért az állam ügyei egy pillanatra sem szenvednek fönakadást.*

Hanem, ha a képviselők duzzognak; ha a pártok szétmállanak s az általános strike következtében lehetetlenné van téve minden parliamentaris kormányzat, be kell csukni az alkotmányos boltot, maga a törvényhozó test kényszeriti a kormányt az alkotmány félretételére, mint a mely lehetetlenné tette önmagát.

Külügyérünk maga, nem mint óhajtandó czélt, hanem, mint a kényszerűség tényét állitá az occupatiot elénk, oly időhatárokat jelölve ki számára, melyek az occupatiot majdnem az annexió szinében tüntetik föl.

Épen nem kicsinyeljük az aggodalmakat, melyek e kényszerűség következményeiül közjogi és pénzügyi tekintetben előttünk állanak, de épen mert a képviselők nem csak jogot, hanem kötelességet is nyertek a választóktól az állam ügyeinek intézésére nézve: *mig képviselők, nem állhatnak ki e kötelesség elől*, föl kell tárniok a módokat, melyek szerint e kényszerűség jobb irányba fordítható, programmot kell adniok positiv formában a jövő teendőire nézve, párt-állást foglalniok a parliamentben s oly többség teremtését megkisérleniök, mely az aggasztó helyzet javitására szolgáló positiv programm keresztülvitelére törvényes formák között vállalkozik.

Ily positiv szereplés nélkül a képviselő nem viseli senki képét, csak a saját inertiajáét; ily határozott állásfoglalás nélkül minden elszakadás csak ugrás a sötétbe; kötelesség mulasztás a választókkal szemben, kik ügyeik intézése s nem negativ birálgatás végett küldék képviselőiket a törvényhozás termébe; ad absurdum vitele a népképviseleti rendszernek s lehetetlenné tétele a parliamentaris kormányformának.

Mi szivesen cseréljük föl a terhest a könnyebbel s hazánk *jobb* jövőjének munkásait lelkesedéssel üdvözöljük. De azt, ki a bár sulyos, de törvényes állapotok helyett a chaos semmiségébe akar vezetni, ki az ügyek elintézése helyett a semmitevés otiumába vonul vissza s mint képviselő képviselői terhes, de mulhatatlan kötelességét nem teljesiti, nem követhetjük.

Ez feleletünk gróf Péchy Manó választóihoz intézett itt következő nyilt levelére.

Gróf Péchy Manó

levele Simon Elek polgármesterhez.

Nagyságos kir. tanácsos és polgármester ur!

Azon mély tisztelet, melylyel választóim iránt viseltetem, kötelességemmé teszi, hogy azon elhatározásomat, melynél fogva tegnapi napon a szabadelvűpártból kiléptem, indokoljam.

A miniszterelnök úr, mint a kormánynak most már véglegesen kinevezett feje, e napokban tartott pártértekezletben programmbeszédében kijelentette, miszerint nem fog ugyan közreműködni arra, hogy az occupatióból, annexio legyen, de nem állitja, hogy abból, a mi eddig történt, olyan alakulások nem fejlődhetnek, melyek az annexióra utalnak; ugyanazt mondotta más szavakkal a képviselőháznak tegnapi napon tartott ülésében is.

Ezek szerint tehát szerintem az annexio most már bevégzett ténynek tekinthető, és miután én az annexiót, mind a dualismusra, mind financziánkra nézve végzetesnek és veszélyesnek tartom:

Veszélyesnek tartom pedig a dualismusra nézve azért, mert ki áll arról jót, hogy a körülmények kényszerüségénél fogva idővel Bosznia Horvátországhoz, Herczegovina pedig Dalmatiához nem fog-e csatoltatni?

Már pedig én egy ilyen állami alakulásban a magyar és német hegemoniát a délszláv áramlat ellen biztosithatónak nem tartom.

És ha idővel a kivételes állapotokat az occupált tertományokban egy alkotmányos korszak fogná felcserélni, meg vagyok teljesen győződve, hogy egy ilyen különbféle heterogen elemekből és különféle heterogen aspiratiokból összealakitandó képviseletben a dualismus nem volna képes azon biztos menhelyet feltalálni, melyet számára az 1867-iki sarkalatos törvényczikk biztositott.

Mindezeknélfogva meg vagyok teljesen győződve, hogy a dualismust az annexio előbb-utóbb veszélyeztethetné.

Már pedig én az 1867-iki kiegyezési alapnak megingatásához, sem közvetve, sem közvetlenül és pedig annál kevésbbé nem járulhatok, mert ezen alkotmányos alapnak biztositása képezte eddigi politikai működésemnek egyik sarkelvét, annak tehát megingatásából eredhető sulyos következményekért a felelősséget, sem az ország, sem választóim előtt magamra vállalni nem merném.

A mi már a dolognak financziális oldalát illeti; én az annexiót financziánkra nézve is felette veszélyesnek tartom, mert meg vagyok győződve, hogy azon terheket, melyeket az occupatioval és az annexióval örökölni kénytelenek leszünk, financziális rázkódtatások nélkül elviselni, képesek alig leszünk.

Már pedig kétlem: vajjon egy bekövetkezhető financiális succussio nem fogná-e Magyarországnak állami existentiáját is veszélyeztetni.

Ezt pedig az annexióhoz való hozzájárulásom által teljességel nem koczkáztathatom, mert a felelősséget ez irányban sem merném magamra válalni.

Mindezek nélfogva tehát kötelességemnek tartottam a szabadelvü pártból kilépni, és ezen életbevágó kérdéseknek eldöntésénél saját meggyőződésemet követni, megjegyezvén, miszerint én magamat ezen komolyan átgondolt lépésre nem azért határoztam el, hogy egy más politikai pártárnyalathoz csatlakozzam, hanem kötelességemnek tartottam ezen lépést egyedül az ország, választóim, és saját lelkiismeretem megnyugtatásának érdekében már csak azon oknál fogva is megtenni, hogy az ország életbevágó ügyeiben, annak jól felfogott érdekében minden pártkötelezettségtől menten, függetlenül közreműködhetni módom és alkalmam lehessen.

Mindezekről kötelességemnek tartottam Nagyságodat és az érdekelteket értesiteni; nagy megnyugtatásomra fog szolgálni, ha fennebbi elhatározásom indokai méltányoltatni fognak, ellenkező esetben egyedüli megnyugvásomat hazám iránti kötelességem hű érzetében fogom keresni.

Fogadja Nagyságod kiváló teljes tiszteletem kifejezését, melylyel maradni szerencsém van nsgs. kir. tanácsos és polgármester urnak őszinte tisztelője Gróf Péchy Manó, kolozsvári országos képviselő.

Budapesten, decz. 8. 1878.

— A belügyminiszteri államtitkárság teendőinek ideiglenes vezetésével Lukács belügyminiszteri tanácsos bizatott meg. Az átadás Kemény Gábor báró, volt államtitkár részéről tegnap délelőtt eszközöltetett.

— A 31 tagból álló bosnyák küldöttség f. hó 11-én szerdán este a bécsi vonattal érkezik meg Budapestre. A „Hungária“ szállóban van részükre lakás rendelve. Király ő felsége csütörtökön fogja őket fogadni, azután pedig udvari ebédnél jelennek meg.

— Az 1879. év január 1-én életbelépő uj vámtariffa végrehajtási utasitásai, számos árura nézve tudvalevőleg az eddigitől egészen eltérő vámügyi eljárást állapitanak meg. Ebből kifolyólag, a kezelés megkivántató egyöntetüsége érdekében a pénzügyminiszterium intézkedett, hogy előbb a budapesti fővámhivatal, később pedig a vidéki vámhivatalok tehetségesebb tisztviselői az uj eljárási módozatok részleteibe bevezettessenek, s ez intentiója foganatositásával — a „Bud. Corr.“ értesülése szerint — Turóczy Adolf budapesti fővámtárnokot bizta meg, ki ebbeli működését f. hó 20-ika körül kezdi meg, s a behivott tisztviselőket előadások által fogja az uj kezelési módozatokkal megismertetni. E gyakorlati kisérletekkel összekötött előadások kiváltképen a pamutfonalak, gyapju- és pamut-szövetek mikénti vámkezelésének ismertetésére fognak kiterjedni.

— A horvát képviselők egy értekezletükben egyhangulag elhatározták, hogy a Tisza-kabinetet támogatni fogják s a képviselőházban a szabadelvü párttal szavaznak.

— A magyar delegatió egyesült albizottsága tegnapelőtt esti 6 órakor tartott ülésükben tárgyalás alá vették a közös kormánynak az 1879. évi rendkivüli occupátiónális hitelre vonatkozó előterjesztését. Hegedüs Sándor inditványt tett, hogy miután az előterjesztéshez még szükséges felvilágositások az idő rövidsége folytán alig volnának már megszerezhetők, az albizottság az előterjesztés tárgyalásába ne bocsátkozzék; hanem a hadsereg rendkivüli szükségeinek fedezésére 29 millió forint átalány összeget szavazzon meg. Erre hosszabb vita támadt, melyben résztvettek Szilágyi Dezső s Apponyi is.

A többség végre Hegedüs inditványát egyszerüen elfogadta.

A vasuti szakfolyam a budapesti kereskedelmi akadémián.

Nem rég e lapok is hozták a hirt, hogy a budapesti kereskedelmi akadémián évenként tartatni szokott vasuti szaktanfolyam a folyó téli idényben is meg fog tartatni.

Másokat tán nem érdekelt annyira e különben örvendetes hir, mint engem, a kinek nem egy izben volt már alkalmam a fővárosi napilapokban ezen szakfolyam által évente felmutatott eredményre nézve megjegyzéseimet megtenni. Nevezetesen azt vártam, hogy a kereskedelmi akademia igazgatósága legalább részben figyelembe fogja venni a mult évben a szaktanfolyam tantárgyai tanitását illetőleg tett észrevételeimet és jóakaratu javaslataimat.

Nem vette figyelembe. Minek is? Mikor ugy is megy, a hogy most van szervezve!

Pedig azok, kik a vasuti szaktanfolyamot ismerik, ha csak némileg is semleges szempontból itélik meg a dolgot, kénytelenek beismerni, hogy e tanfolyam a jelenlegi tanrenddel és a jelenlegi szervezettel nem felel meg rendeltetésének.

Jogunk van e kérdést, melyet különben is igen fontosnak tartunk, a nyilvánosság utján is megbeszélni. Az ország évenként néhány ezer forintot költ e szaktanfolyamra és igy méltán elvárhatnók, hogy a tanfolyamra költött összeg lehetőleg minél nagyobb gyümölcsöket hozzon.

Kijelentjük, hogy a vasuti szaktanfolyam fenállását mi is kivánjuk, sőt az égetően szükségesnek tartjuk. Beismerjük, hogy eddig a kezdet nehézségeit számba véve, ugy, a hogy meg is felelt az a várakozásnak.

De a viszonyok, mik a tanfolyam felállitása alkalmával fenállottak, ma már megváltoztak.

Mert végre is, mi volt kezdetben a tanfolyam czélja? Nem egyéb, mint az, hogy a vasutak magyar tisztviselőkkel láttassanak el, hogy igy a német elemeket mielőbb nélkülözni lehessen.

Ez volt e főczél.

Azóta — hála isten! — változtak a viszonyok. Ma már a szaktanfolyam czélja kettő, vagyis, előbbi czélja mellett főleg az: hogy elméletileg már kiképzett vasuti tisztviselőket nyerjenek a vasutak, s hogy ne legyenek kénytelenek drága pénzen a fiatal elemeket betanittatni.

Ma már nem elég, ha a tanfolyamból kikerülő hallgatónak némi fogalmai vannak a vasuti viszonyokról, a kezelési teendőkről. Kell, hogy az a vasuti tudományokban alaposan kiképezve legyen. Kell, hogy nemcsak a vasuti teendőkben birjon némi jártassággal, de hogy a szorosan vett tudományos dolgokat is elsajátitsa.

Ma megelégszik, a keresk. akademia igazgatóság, ha a szaktanfolyam hallgatói nagyjában ismerik a vasuti kezelés egyszeregyjét. A vasuti történelemre és a számviteli szolgálatra ugy szólva semmi gond nem fordittatik. Százat teszek egyre, hogy a tanfolyam hallgatói fogalommal sem birnak arról, vajjon Anglia vasutai mikép kezeltetnek; ugy Amerika vasutügyei mily fejlődési processuson mentek át, mig mai kiterjedésüket nyerték. A hallgató felületesen ismerkedik meg saját hazája vasuti történelmével, és ha van is fogalma a magán- és államvasuti rendszerről, ezt tán csak annyiban ismeri, a mennyiben azt a fogalom maga megmagyarázza. Hisz a tankönyv maga („Vasutisme“) csak felületesen tárgyalja e vasuti történelmet és miután az előadás maga is csak e tankönyvre terjed ki: igen természetes, hogy sok kivánnivalót hagy maga után.

Szóval, a mi szerény véleményünk szerint a vasuti szaktanfolyam csak ugy fog feladatának teljes mértékben megfelelni, ha kibontakozik eddigi felületességéből és az egyes tantárgyak előadását illetőleg a tanárokat (jól megválasztva azokat) szigoru utasitásokkal látja el.

Jól tudjuk mi azt, hogy felszólalásunk nem fog kedvező fogadtatásban részesülni; habár őszintén óhajtjuk ezt. De végre is szükséges végre-valahára e dolgon segiteni. Vagy legyen vasuti tanfolyamunk, mely minden tekintetben megállja helyét, vagy szüntessék be. Igy, a mint ma van, nem felei meg rendeltetésének.

Hisz a vasutaknak nem csak géperőleg munkálkodó hivatalnokokra van szükségük. Midőn a magyar vasuti tisztviselőkben még hiány volt, szivesen behunytuk szemeinket és nem igen válogattuk azokat, kiknek alkalmazást adtunk. De ma nem áll fenn e kényszerhelyzet és mert egyetemeinken nem szerezhetik meg ifjaink a vasutaknál értékesithető ismereteket, mindenekelőtt az legyen főgondunk, hogy az egyetem hiányait a szaktanfolyam pótolja.

A jogász nem elégszik meg a magyar törvények ismeretével és egy perhez szükséges okmányok kiállitásához szükséges tájékozottsággal, kell ahoz jóval több, hogy valaki jó ügyvéd vagy biró legyen.

De hát nem igy vagyunk-e vasutakkal is. Szeretném a tanfolyamot végzett ifjakat sorról elővenni és a vasuti történelemből néhány kérdést hozzájuk intézni. Biztos vagyok benne — mert tény — hogy e részbeni ismereteik a lehető legcsekélyebbek.

Mult évben, midőn először figyelmeztettem az akadémia igazgatóját e körülményre, Szüts Emil, a tanfolyam távirda-tanára szólalt fel és védte az igazgatóság eljárását. Jobban mondva szerette volna védeni, de hát tessék védeni ott, hol nincs mivel!

Ma a tanfolyamon a vasuti történelem (ugy a hogy) és az általános rész egy tanár által adatik elő. Eltekintve attól, hogy a tanfolyam 4—5 havi fenállása alatt egy ember e két tantárgyat teljesen ki nem meritheti (az előadások ugyanis csak az estéli órákban tartatnak,) lehetetlenségnek képzeljük, hogy például a történelem oly mértékben adassék elő, a mint azt okvetlenül előadni kellene. A tanár vagy az egyik, vagy a másik tantárgyat hanyagolja el.

Beszéltem egy hallgatóval és ez maga is osztotta nézeteimet és e részbeni aggályaimat.

A kérdés sokkal fontosabb, mintsem az első tekintetre látszik.

Minél müveltebb elemek kerülnek a vasuthoz, melyre végre is a nagy közönség életét és vagyonát szokta bizni: annál jobban veszi hasznát ugy a vasut mint a közönség.

Szóval, mi azt kivánnók, hogy a vasuti szaktanfolyamon a vasuti történelem előadása egy külön tanárra bizsssék, és hogy arra a lehető legnagyobb gond fordittassék. Kivánjuk továbbá, hogy a számviteli dolgokban is nyerjenek a hallgatók oktatást legalább annyiban, a mennyiben azt minden egyes vasuti alkalmazottnak ismernie kell.

Nem kétlem, hogy e tárgyak előadására találunk képzett szakférfiut; mert hála istennek, e tekintetben nem vagyunk még az utolsók: sőt

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

bátran állíthatjuk, hogy vannak többen, kik e tantárgy előadására vállalkoznának és kötelességöknek meg is felelnének.

„Nichts für Ungut!“

Wührl Jákó.

Külföld.

A muszka czár palotájában e hó 8-án folyt le a Györgyünnepély, a mely a legujabban decoráltak nagy számánál fogva, a kik a birodalom minden részéből oda özönlöttek, kiváló fénynyel tartatott meg. A szabály szigoru megtartása mellett is százhetvenkilenczen kapták meg az utóbbi háboru alkalmából a György-rendet.

A moszkvai községi tanács e hó 7-iki rendkivüli ülésében elhatározta, hogy ezüst vázával lepi meg Galiczin herczeget, és a trónörökös fiának születése alkalmából 100 gyermek részére iskolát alapit.

Az Agence Russe megerősiti az Agence Havas konstantinápolyi tudósitását, hogy az ottani nagykövetek meghatalmazásaik alapján conferentiára gyültek össze, hogy elintézzék a keleti-ruméliai határrendező bizottságban fölmerült nehézségeket.

—

Pétervári táviratok szerint az országgyülésben és a minisztertanácsban nagy változások várhatók. Possiet közlekedési miniszter és a belügyminiszter a császár visszatérte után ismételték lemondási folyamodásukat; Annekov tábornok, a katonai közlekedések főnöke az előbbinek, Dolgorucky herczeg, moszkvai főkormányzó pedig az utóbbinak helyére fog jönni. Hirszerint Tolstoi közoktatásügyi miniszter is visszalépni szándékozik és állitólag Lieven herczeg által lesz pótolva. A belügyminiszteriumot ideiglenesen Makow államtitkár fogja vezetni. Timasew belügyminiszter folytonos köszvénye által lett a lemondásra kényszeritve.

—

A német császár e hó 7-én fogadta a berlini tanács és városi képviselet tagjait és az ezek által átnyujtott felirat kapcsán ezeket mondá:

„Fogadtatásom alkalmával a lakósság sugárzó szemeiből kiolvastam, hogy felgyógyulásom és visszatérésem felett benső és a sziv mélyéből fakadó öröm uralkodik. A fogadtatási készületek tán meghaladták a mértéket, melyet kivántam. De önök már tegnapelőtt mondták nekem, hogy a közörömöt nem lehetett visszatartani; én tehát szives köszönetet mondok a fogadtatásért, mely szivemnek jól esett; arra kérem önöket, hogy e köszönetemet terjeszszék minden felé.

Sikerült önöknek az utóbbi események mély, fájdalmas benyomását, ha nem is egészen, de részben elenyésztetni. A gondviselés megengedte, hogy ily sulyos csapás érjen. Megmenekülésemet intésnek tekintem arra, hogy vizsgáljam magam, vajjon olyan volt-e életem folyása, kötelességemet ugy teljesitettem-e, hogy méltó voltam a megmentésre. Ha zavartalanul élem át a rövid időt, mely még osztályrészemül kijut, akkor ez a gondviselés akarata.

A törvények módositása szükségessé vált. Hogy Németországra és ennek egyes államaira nézve mennyire szükséges e módositás, az most bizonyára világos mindenki előtt. De ezáltal más államoknak is meg van adva az ösztönzés. Hisz be van bizonyitva, hogy messze elágazó szövetkezetek léteznek, melyeknek bevallott elvük az, hogy az államok fejei elmellőzendők.

A fődolog azonban — a mint az önök feliratа is helyesen megjegyzi — az ifjuság nevelése. Itt nyitva lehet tartanunk szemeinket. Az önök feladata ugy vezetni az ifjuság szivеit, hogy ily érzületek többé ne keletkezzenek és a legfontosabb a vallás. A vallási nevelésnek sokkal mélyebbnek és komolyabbnak kell lennie. E tekintetben a mi városunkban nincs minden rendén.

Ismételten köszönetet mondok önöknek a feliratban kifejezett érzelmekért, melyeket a fogadtatás is megerősitett. Kérem közöljék mindazt tágasabb körökben a mit mondottam.“

—

Az uj török kormány két tagjáról a következőket olvassuk a „N. H.“-ban:

„Kheiredin és Karatheodory pasákról különböző forrásokból a legellentétesebb hirek terjedtek el, s nem hiányzanak oly versiók sem, melyek az uj török kormánynak monarchiánkkal szemben nem épen barátságos érzelmeket tulajdonitanak. Ezzel szemben Konstantinápolyból megbizható forrásból értesitik lapunkat, hogy Kheiredin pasa nagyvezér a külpolitikai kérdésekben egészen elődе nyomdokait fogja követni, s a függő tárgyalásokat a berlini szerződés szellemében készül befejezésre juttatni.

A mi Karatheodory pasát illeti, tudósitónk hiteles forrásból jelenti, hogy az uj külügyminiszter egy előkelő diplomatához nem régen intézett levelében e szavakat irta; „Néhány hét mulva maga a porta kérve kérni fogja Ausztria-Magyarországot, hogy kösse meg a portával az egyezményt a novibazári szandsák iránt.“ Hogy Karatheodory pasa, a ki különben félénk görög, azóta meg nem változtatta e véleményét, azt tudósitónk nem tudja ugyan, de oka van föltenni, hogy az uj török kormánynyal a tárgyalások talán még sikeresebben fognak folytattathatni.“

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház decz. 9-iki ülésében

elnök bemutatja Maros-Tordamegye feliratait a tömös-plojesti vonal kiépitése, az illetékek után járó kamatok szabályozása iránt; Kolozsvár város feliratát a katonai szállaspénzeknek a második osztályba való helyezéseért.

A kérvényi bizottsághoz utasittatnak.

Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszterré történt kinevezése folytán Hevesmegye abád-szalóki kerület képviseletéről lemondott.

Papp Lajos Fogarasmegye alró-árpási választókerületben megválasztott képviselő az állandó igazoló bizottság véleményes jelentése alapján, a szabályszerü 30 nap fenntartásával igazoltatik.

Tisza Kálmán miniszterelnök egy törvényjavaslatot tesz le a ház asztalára, mely szól a megyék 1879. évi közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásainak fedezéséről.

A törvényjavaslat a pénzügyi bizottsághoz utasittatik.

Szende Béla honvédelmi miniszter benyujtja a hadsereg és haditengerészet, badilétszámának és a monarchia két államára nézve megállapitott ujonczjutalék mennyiségének az 1879. év végéig fenntartásáról szóló törvényjavaslatot.

Azon reményben, hogy ezen törvényjavaslat kellő időben törvényerőre emeltetni fog, bemutatja az 1879. évben kiállitandó ujoncz és póttartaléki jutalék megajánlásáról szóló törvényjavaslatot.

A törvényjavaslat a véderő bizottsághoz utasittatik.

Szapáry Gyula gzóf két törvényjavaslatot nyujt be. Egyik a Horvátországgal kötött pénzügyi egyezménynek egy évre való meghoszabbitásáról, másik a jövő év 1-ső negyedében viselendő közterhekről és fedezendő kiadásokról.

Mindkét javaslat a pénzügyi bizottsághoz utasittatik.

Simonyi Ernő kérdést intéz a kormányhoz, mikor szándékozik a jövő évi kölségvetést előterjeszteni?

Tisza Kálmán jelenti, hogy a kormány, a mint az idő megengedi, elő fogja terjeszteni a költségvetést. Természetes azonban, hogy annak, a ki még csak két nap óta pénzügyminiszter, egy bizonyos időre van szüksége, hogy a költségvetés tekintetében tájékozhassa magát, s igy nem terjesztheti azt a legközelebbi napokban a ház elé.

A bizottságokban hiányzó tagok megválasztása szerdára tüzetett ki.

A honvédségnek a határon kivül történt alkalmazásáról szóló jelentés Bánhidy inditványára a véderő bizottsághoz utasittatott jelentéstétel végett.

Lukács Béla mentelmi ügyében az igazságügyminiszter felszólalása után elfogadtatott a mentelmi bizottság jelentése.

Nagy Iván képviselőházi napló-szerkesztő nyugdijaztatására vonatkozó gazdasági bizottsági javaslat elfogadtatván, a miniszterelnök nyilatkozott a berlini szerződés előterjesztése tárgyában.

A berlini szerződés napirendre tüzése tárgyában Tisza Kálmán kijelenti, hogy a szerződé napirendre tüzését nem óhajtja, de előre jelzi, hogy azon esetben, ha a szerződéssel szemben a monarchia másik fele más eljárást juttatna érvényre, nekünk is fontolóra kell vennünk, hogy minő eljárást kövessünk a berlini szerződéssel szemben.

E kérdéshez hozzászóltak Irányi Dániel, Apponyi Albert gr., Simonyi Ernő, Molnár Aladár, Zsedényi Ede és Madarász József, kik a napirendre tüzés szükségességét bizonyitják, továbbá Csernátony Lajos, ki a paritás elvénél fogva az osztrák eljárásnak bevárását kivánja.

A minszizterelnöknek végszava után a kérdés föltevése iránt fejlődött ki hosszu vita, melyre nézve végül a következő szerkezet fogadtatott el: Elfogadja-e a ház Irányinak a napirendre nézve tett inditványát? Fejenkint történt megszámlálás után igenuel szavazott 96, nemmel szavazott 151. (Nagy éljenzés jobbról.)

MAGYAR LAPOK SZEMLÉJE.

A „Hon“ szerint az uj kormány felett az első szavazás megtörtént. Kitünt, hogy van 55 szavazat-többsége, még pedig ugy, hogy a mellette szavazott 151 képviselőből csak 5 volt horvát, és a dissidensek vagy távol voltak, vagy a kormány ellen szavaztak. Tehát az ellenzék, mindenféle segitség daczára, nagy vereséget szenvedett, ugy hogy heveskedése, vidéki és fővárosi tüntetése, a már egyeseket rendre apostropháló izgatása meghagyott még egy nagy compact szabadelvü pártot és a kormánynak 50 tiszta magyarországi többséget. Már most e fölött lehet keseregni és boszankodni, de biz ezt eltitkolni nem lehet, sőt, hgy a többség e szavazásból csak erőt meritett az összetartásra, együttmaradásra, azt, az ellenzék boszuságára, kénytelen constatálni.

Az „Ellenőr“ constatálja, hogy a ház 55 szótöbbséggel nyilatkozott a kormány mellett. Örömmel registrálja az uj kormány ez első győzelmét annyifelől egyesült ellenei fölött. Adjon ez nekik erőt a további küzdelemre és szolgáljon neki bizonyságul az iránt, hogy a nemzet többsége nem hagyja őket cserben hazafias munkájokban.

A „Pesti Napló“ azt hiszi, hogy a pártválság a szabadelvü körben meggyőzhette Tisza Kálmánt és hiveit, hogy alkotmányos uralkodásának napjai meg vannak számlálva. A büszke majoritás, melylyel oly nagyra voltak, foszlik, s minden nap hire jár, hogy ujabb képviselők nyilatkoznak a kormány-politika ellen s lépnek ki a kormánypártból. Bizonyára nehéz belső küzdelem előzi meg ezeknek elhatározását, hogy meggyőződésöket s a nemzet kivánságát vegyék tekintetbe inkább, mintsem a kormány állandóságának nagy fontosságu közérdekét, és a szabadelvüpártnak, mint a parlamentaris többségnek összetartását. Már Ordódy Pál is elbucsuzik Tiszától, ezen mindenkor miniszterialis férfiu. Kilépni készül Juhász Mihály Kassáról, kinek nem kenyere az oppositio. Már az ujak sem maradnak veszteg; Bölöni Sándor N.-Váradról a távozók között van, sőt Erdély is el kezd emigrálni, mert Lukács László alsófehérmegyei s Lyka Dóme szászsebesi képviselők sem állják tovább a Tisza-uralmat.

Az „Egyetértés“ szerint megtörtént, hogy a képviselőház kimondotta, miszerint a berlini szerződés napirendre tüzését nem akarja s kész bevárni azt, mit csinál majd e szerződéssel az osztrák reichsrath. Igy távozunk óriási lépésekkel attól a czéltól, melyet minden tiszteséges népképviselet lelkiismeretbeli kötelességének tekint, megóvni a nemzet jogát a hatalom tulkapásai ellen s rohanunk nyakra-főre abba az örvénybe, melytől e haza legjobb fiai emberfölötti erőmegfeszitéssel századok óta visszatartani igyekeztek a nemzetet, az „Ausztriába teljes beolvadás, a birodalmi egység“ örvényébe.

A szamosvölgyi vasut

részvénytársaságnak az 1875. évi XXXVII t.-cz. értelmében alkotott

alapszabályai.

(Folytatás.)

33. §. A közgyülés tekintet nélkül a megjelent részvényesek számára határozatképes, ha a jelenlevők — az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjait is beleértve — a részvénytőkének legalább egy tizedét képviselik.

34. §. A közgyülés határozatai rendesen általános szótöbbséggel hozatnak.

A szavazatok egyenlősége esetére az elnök szava dönt.

Ha a közgyülés határozata kiterjed:

a) a vállalat kiterjesztése (27. §. 6. p.);

b) a társaságnak egy más társasággal leendő egyesülésére (27. §. 8. p.):

c) az alapszabályok megváltoztatására vagy kiegészitésére (27. §. 10. p.);

d) az alaptőkének uj részvények kibocsátása általi szaporitása (27. §. 7. p.):

e) a pálya vagy egyes szakaszának eladása (27. §. 12. p.) nemkülönben a társaság további fennállása a 3. §. 2. és 3. pontjaiban foglalt czélokból (27. §. 13. p.): akkor szükséges, hogy a kibocsátott részvénytőkének legalább 20 százaléka; végre

f) a társaság feloszlatását (27. §. 14. p.) illető határozathoz pedig szükséges, hogy a kibocsátott részvénytőkének legalább kétharmadrésze, beleértve mindenütt az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelenlévő tagjait is, képviselve legyen.

Ez utolsó pontot illető határozat érvényességéhez szükséges, hogy a közgyülésen jelen volt szavazatképes részvényeseknek legalább kétharmadrésze a határozatok mellett szavazzon.

35. §. Ha a közgyülés első összehivása alkalmával nem határozatképes, akkor elnapoltatik, s nyolcz nap alatt a 24. §. értelmében ujból egybehivatik: akkor azonban az első egybehivási hirdetmény megjelenése és a gyülés megtartása közti időtartam 14 napra szorittatik.

Ezen második gyülés a 34, §-ban a—f betük alatt megnevezett ügyek kivételével a 33. §. szerint az érvényes határozat hozatalára megkivántató feltételhez kötve nincsen; tanácskozása azonban csak az elnapolt közgyülésre kitüzve volt tárgyakra szoritkozik.

Ez esetben a szavazati jog gyakorlására szükséges részvények vagy elismervények a közgyülés előtt csak öt nappal letéteményezendők.

Ha azonban ezen közgyülésen a 34. §. a—f. betü alatt felsorolt ügyekre nézve, az ezen §-ban meghatározott részvénytőke-részlet képviselve nem volna, akkor 14 nap alatt egy harmadik közgyülés hivatik össze, és ez esetben az első egybehivási hirdetmény és a közgyülés megtartása közötti időtartam szintén 14 napra szorittatik,

Ezen közgyülés tekintet nélkül a jelenlevő részvényesek és képviselt részvények számára, általános szótöbbséggel határoz az első napirendben felvéve volt s eddig még elintézetlenül maradt minden tárgy felett. Ez esetben is a szavazati jog gyakorlására szükséges részvények és elismervények letéteményezése a közgyülés előtt 5 nappal teljesitendő.

36. §. A választások irásbeli szavazás által szavazatjegyekkel történnek, kivéve ha közfelkiáltással egyhangulag választatott meg valaki.

Az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjainak megválasztásánál azok tekintendők megválasztottaknak, kik az illető szavazati jegyek tartalma szerint legtöbb szavazatot s egyuttal általános szavazattöbbséget nyertek.

Ha az általános szótöbbség nem éretett el, akkor azok, kik legtöbb szavazatot nyertek, szükebb választás alá bocsáttatuak, és pedig kétszer annyian, mint a hányan még megválasztandók. Szavazat-egyenlőség esetében a sorshuzás dönt, és pedig az elnök által a gyülésben meghatározott mód szerint.

37. §. Minden közgyülésről jegyzőkönyv vezettetik, melybe a jelenlevő részvényesek nevei és az általuk képviselt részvények száma felveendők.

A jegyzőkönyvet az elnök, a jegyző és még két más, az elnöklő által e czélra megnevezett részvényes irja alá.

A jegyzőkönyvbe felveendők a tett inditványok, határozatok és a tárgyalás eredménye.

A jegyzőkönyv mellékleteivel együtt teljes bizonyitó erővel bir a közgyülés által hozott határozatok tartalmára nézve.

38. §. A társasági ügyvezetés ellenőrzésére a magyar kereskedelmi törvény 195. §, szerint hivatott felügyelő bizottság 3 tagból és 1 póttagból áll, kiket a közgyülés évenkint előre, az igazgatósághoz nem tartozó részvényesek közül választ a 36. §. értelmében.

A póttag csak azon esetben lép működésbe, ha a rendes tagok száma bármi okból 2-re olvadna le. Ha a rendes tagok száma 2-nél is kevesebbre szállana alá, tartozik az igazgatóság a törvény értelmében pótválasztási közgyülést hivni össze.

Ki a társaság hivatalnoka, ahhoz szállitói, vagy tőle függő viszonyban áll, ki valamely versenyző vállalatnak elöljáróságához tartozik, ki csőd alá esik, vagy a nélkül, hogy hitelezőt teljesen kielégitette volna, fizetésképtelenné lett, a ki nyerészkedési vágyból származott, vagy egyéb közönséges büntettért jogérvényesen elmarasztatott, a felügyelő bizottságnak tagja nem lehet. Az időközben beállott ily nemü kizárási ok a felügyelő bizottság tagsági állás rögtöni megszünését vonja maga után.

A felügyelő bizottság összes tagjainak állandóan Szolnok-Dobokamegyében kell lakniok.

39. §. A felügyelő bizottságnak feladata a magyar kereskedelmi törvény 195. §-sa által van körvonalozva.

A felügyelő bizottság rendes tagjai számarányukhoz képest az igazgatóság tagjaival egyenlő dijazásban részesülnek.

(Vége köv.)

TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Kolozsmegye közigazgatási bizottsága

folyó hó 9-én tartotta gr. Eszterházy Kálmán főispán elnöklete alatt rendes havi ülését, melyről a következőket emlitjük fel:

Az ülés megnyitása után olvastatott a pénzügyminiszter urnak Márk Ferencz adófelügyelőnek 40 évi buzgó szolgálata elösmerése melletti nyugdijaztatása és Gencsi István brassómegyei adófelügyelőnek kineveztetése iránti leirata, mely leirat tudásul vételével egyidejüleg főispán ő méltósága bemutatja a bizottságban először ez alkalommal megjelen adófelügyelő urat.

Ezután Gyarmathy Miklós alispán teszi meg rendes havi jelentését, melyből mint megemlitésre méltót felemlitjük, hogy a járási tisztviselők a személy- és vagyon-biztonságról szóló általános jelentéseikben a helyzetet mindig megnyugtatónak emlitik, mig a részletes egyes esetekre vonatkozó jelentéseikben, különösen a tüzesetek száma aggasztó mérvben való növekedést mutat, a jelentést tevő alispán biztositást nyujtott, hogy erélyes intézkedést fog különösen az éjjeli őrködésre vonatkozólag életbe léptetni, mi által reméli, hogy a tüzesetek okozói kézre fognak kerittetni.

Ezután nehány katonai ügyet adván elő: Somodi István tiszti ügyészi helyettes adta elő a kihágásos ügyekben való fellebbezéseket.

Mósa Sámuel árvaszéki elnök jelentése egyedül a Kolozs rend. tanácsu város árvaszékének ügy- és pénztári kezelése megvizsgálása tekintetéből lett kiküldetésére szoritkozik, melyszerint az ügykezelés nagyon hiányos, különösen az irattári sorköny, kiadó-könyv, előadói-könyv körül s az ügykezelés néhány ágaiban (sürgetési napló, nyilvántartás) épen mi sem történt. A jelentésből megtudtuk azt is, hogy Kolozs-várossában egy aljegyző vezeti az árvaszék igtató könyvét s minden nyilvántartást, ezen aljegyző egyuttal közigazgatási iktató, kiadó és pénztári ellenőr is! Hogy aztán az árvaszék ügyei mért nem mennek elég jó rendben, azt könnyen elképzelhetjük!

Rendes tiszti ügyész nincs; hanem csak esetről-esetre.

A pénz kezelésre nézve pedig még nagyobb rendetlenség mutatkozott.

A pénztári-napló tételei a főkönyvbe nem vezettetnek be, — s a pénztárnál még igtató jegyzőkönyv sem vezettetik, szóval a kolozs-városi árvaszék még nem vett magának fáradságot, hogy a kezében levő niniszteri utasitást átolvassa és alkalmazza! Ezen rendetlenségek a megye közgyülésének fognak bejelentetni.

Dr. Nagy József főorvos havi jelentése szerint a roncsoló toroklob, bárha a lefolyt hóban is szedte áldozatait, mégis csilapodást mutatott fel, mennyiben 28 községben 233 eset fordult elő, melyek közül felüdült 90, elhalt 127 és kezelés alatt maradt 16, ami az oktoberi számadatokhoz képest a betegülési esetekben 155 és a halálozásoknál 88 esettel mutat fel kedvezőbb helyzetet. S igy mind a halálozási esetek számához képest 67% volt, novemberben már 54%-ra szállott alá. E szám is elég magas arra, hogy aggodalmunkat felköltse; de ha tekintjük, hogy mint főorvos ur előadta — a nép még mindig bizalmatlan az orvosok iránt, s a rendes betegápolókat kinevetik, a helyett, hogy az orvosi szerekkel élnének, s még a birságolás is alig vezet sikerre — nem lehet csodálkozni a halálozások kedvezőtlen számarányain.

Egyéb kórnemek csak szorványosan jelentkeztek; de járvány alakjában sehol sem léptek fel.

Genszy István kir. adófelügyelő jelentése szerint november havában befolyt 48,895 ft 45½ kr. egyenes adó, mi a mult év megfelelő szakához képest 11770 ft 80 krral kedvezőbb arányt mutat fel. A hátralék tesz 162,142 frt 84 krt.

Azonban a kir. adófelügyelő jelentése szerint ezen adatok különösen a kolozsvári adóhivatal részéről nem megbizhatók, s igy az arány tetemesen kedvezőtlenebb. S ezen megbizhatatlan adatoknak okát az adóhivatal csekély személyzetében találja.

A községi adókezelést teljesen elhanyagoltnak találta. Saját irodájában is sok kivánni való van; de minek egyedül csak a csekély tiszti létszám az oka, mert emberfölötti munkát senkitől sem lehet követelni. S a meglevő csekély munkaerővel nincs reménye a helyzetet tisztázni.

Ezután megteszi inditványát az ideiglenes személyszaporitás iránt, mely szerint az adófelügyelőséghez még három számtiszt és három dijnok, az adóhivatalhoz még két adótiszt lenne kinevezendő, s egyuttal ajánlatba hozza az adóhivatal helyiségének kibővitését, a mi annál könnyebb, mivel az adótárnok a hivatal helyiségnek a legszebb részét birja szabadlakásul. (Mi ugy tudjuk, hogy még bérbe is ad ki belőle, s az adóhivatal személyzete ugy össze — különösen a belépő szobába — zsufolva, hogy egymás miatt sem képesek dolgozni. Czélszerübb gazdálkodás minden esetre jobb volna! Az adótárnok által elfoglalt hat szoba, pincze, honnan a hordók kedvéért a gazdasági rész is ki lett költöztetve, és istálló, bizonyára sokszorosan többet ér azon 200 frtnál, melyre egy adótárnoknak szállás-pénz czimén igénye van. Azt hisszük, hogy az adóhivatal helyiségeinek kibővitése és czélszerübb beosztás mellett még az épitészeti hivatal is behelyezhető lenne, s igy már ezáltal 800 frt megtakaritás lenne eszközölhető. Nem mulaszthatjuk el itt felemliteni azt sem, hogy helytelennek találjuk, hogy a kolozsvári állampénztár, melyben milliók fordulnak meg, közvetlen összeköttetésben legyen bárkinek magán lakosztályával, már azon felelősségnél fogva sem, mely a magán lakosztály birtokosát ez esetben különösen terhelhetné.)

Általában megjegyezhetjük, hogy a kir. adófelügyelő ur igen jó szinben mutatta be magát, s reméljük és elvárjuk, hogy az adó-ügyet megyénk területén oly módon fogja tisztázni, hogy azáltal az egyesek érdekei is minél inkább megóvassanak.

Az adófelügyelői jelentés során ismételt felterjesztés határoztatott el a Tekében felállitandó adóhivatal iránt. Hisszük, hogy ezen, egy igen jelentékeny vidékre nézve kiváló fontossággal biró ügy, ohajtott kedvező elintézésben fog részesülni.

Dr. Birró János kir. ügyész jelentése szerint a felügyelete alatti börtönben a letartóztatottak száma a mult hóban 113 volt, közülök 70 megyei. Elitélve volt 65, ebből 48 megyei. Vizsgálat alatt 48, ebből 22 megyei. Büntetését megkezdette 35. Betegülési eset előfordult 6, kik mind meggyógyultak. Fegyelmi eset egy fegy-őr ellen fordult elő.

Fontosabb bünvádi ügyre vonatkozólag 14 bejelentés történt és pedig 1 felségsértés, 2 rablás és 11 gyujtási bünténnyre vonatkozólag.

Rabmunka keresmény befolyt 111 frt 95 kr. Rabtartási költség befolyt 56 frt 98 kr, és pénzbirság 30 frt.

Végül Bónis István főjegyző adott elő nehány ügydarabot, melyek közül emlitést érdemel az általa kidolgozolt, s a megye közgyülésének elfogadásra ajánlott szabályrendelet a fegyelmi pénzbirságok rendeltetése és kezeléséről.

Megemlitjük még, hogy a bizottság üléseit jövőre minden hó első hétfőjére határozta megtartani.

—s.—

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Az akadémia ülése.

Az akadémia történelmi és jogtudományi osztálya decz. 9-én d. u. 5 órakor ülést tartott. Az ülés tárgyai voltak: Zlinszky Imre levelező tag értekezése két legujabb törvényhozási müről a polgári perjog köréből. Értekező előre bocsájtván, hogy hazai perjogunk, nézete szerint, addig sem helyes alapon nyugodni nem fog, sem az igényeket kielégiteni képes nem lesz, mig nem történik szakitás a rendszerrel s a törvényhozás a közvetlen szóbeliség elvét nem fogadja el. — Elmondja aztán a törvények keletkezését, áttér azok főelemeinek ösmertetésére. A peres eljárásoknál nézete szerint czélszerübb a szóbeliség, mint azt pusztán irásban intézni el. Igy a vádlott bővebben és őszintébben védheti magát; ezen kivül a tör-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

vénykezés menete is gyorsabb. A mi azonban nem zárná ki teljesen az irásnak használatát e téren. A felolvasó több indokot hoz fel nézetének támogatására.

Ezután Keleti Károly rendes tag tartott felolvasást Magyarország népességének szaporodása és megfogyásáról országrészek és nemzetiségek szerint. Alig van ország — ugymond: melyet jobban érdekeljen az, vajjon szaporodtunk-e, és még sem követjük a nyugati államokat, melyek némelyike havonkint közöl erről kimutatást. Az utolsó évtized éveiben a szaporodás következő volt: 1866-ban 42000 lélekkel, 67-ben 69,000, 68-ban 114,000, 69-ben 142,000, 70-ben 124,000, 71-ben 55,000, 72-ben 17000, 73-ban Magyarország népessége a kolera folytán nem szaporodott, de 307.000 emberrel fogyott, 74-ben 700 volt a szaporodás, 75-ben már 107 000. Ez adatok pusztán a magyar területre vonatkoznak, Horvátországot és Szlavoniát nem értve bele. 1875-ben a lakosság száma 13.525000 volt.

Előadta a felolvasó, mily arányban lakják a különféle nemzetiségűek Magyarországot, és mely vidéken, mely elem a tulnyomó. Megemlitette, hogy melyik elem mennyivel szaporodott az utolsó évtized éveiben, miből kitünik, hogy a legnagyobb arányban szaporodtak a tótok, aztán következnek a németek, magyarok, az oláhok fogytak. Értekezése végén az adatokból kifolyólag az előadó megjegyzi, hogy a népesedési szaporodás Magyarországon az utóbbi években örvendetes lendületnek indult. Végül Haberern Joachim lev. tag ösmereti röviden dr. Nemes Imre dolgozatát Darwin rendszeréről.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. decz. 11.

— **Örömmel** tudatjuk olvasóinkkal, hogy Wührl Jákót, a m. kir. államvasutak főkönyvvezetőjét s ügyosztályfőnökét lapunk rendes szakmunkatársának sikerült megnyernünk.

— **Molnár György**, a budapesti nemzeti és népszinház egykori tagja, ki kétségtelenül egyike a legjobb vidéki magyar tragikai hősszinészeknek, reméllhetőleg a jövő január hó 8-án kezdi meg vendégszereplését a kolozsvári szinházban. Vendégjátékai sorában „III. Richárd", „Lear király" „Tartuffe", „Moliére élete és halála" és „Sullivan" vannak fölvéve. Molnárnak különösen „III. Richard" és „Lear király" kitünő tragikai szerepei közé tartoznak, melyekkel nehány évvel ezelőtt, mig t. i. tagja volt, a budapesti nemzeti szinpadon is határozott sikert vivott ki s mindenesetre olyan szinművész, ki azon nagyon kevesek közé tartozik, kik a Shakspere-i irányt, a magasabb tragoediát épen annyi tanulmánynyal és ambitióval, mint tehetséggel cultiválják; s azért csak örvendeni tudunk, hogy a kolozsvári közönségnek is alkalma lesz Molnárt megismerni, és szeretjük remélni, hogy a vendégszereplést épen olyan érdekeltség fogja fogadni, mint a milyent Molnár György valóban meg is érdemel.

— **A szabadelvü pártból** — mint a „Bud. Corr." irja — Lyka Demeter kilépett. E folytonos kilépések annyira meghozták az ellenzéki lapok étvágyát, hogy már az egész szabadelvü pártot darabokra akarják szakgatni. A „Közvélemény" tudni akarja, hogy Kautz Gyula, Ordódy Pál Juhász Mihály, Lukács László és Bölönyi is kilépnének; a „Háromszék" ugy hallja, hogy Künle és Bartha háromszéki képviselők szintén kilépnek s hinni akarja, hogy Gábor Péter és Nagy Gábor is megválnak a párttól.

— **A Wührl Jákó** által szerkesztett „Magyar vasuti Lexikon" már sajtó alatt van, s igen érdekes münek igérkezik. Füzetekben fog megjelenni és 30—40 ivre terjedni. A mű illustrálva lesz és az első füzet Stephenson György kitünően sikerült arcképét fogja hozni. Ilyen szakmunka még egyetlen egy nyelven sem jelent meg s a magyar szakirodalom dicséretére egyedüli lesz a maga nemében.

— **A „virtus"** jutalma. A „kis" Pulszky, ki tudvalevőleg részt vett a boszniai hadjáratban s kinek vitéz tetteit annak idejében élczlapjaink ékes rigmusokban zengedezték, megkapta hősi tetteinek jutalmát; mint egyik lapban olvassuk, ugyanis, a boszniai hadjáratban tanusitott vitézség elismeréseül Pulszky Ágost orsz. képviselő a vaskoronarend kiskeresztjét és Márkus István orsz. képviselő a katonai érdemkeresztet kapta.

— **Lendvayné** Fáncsy Ilka asszony, a budapesti nemzeti szinház elsőrangu tagja, ma (szerdán) kezdi meg vendégszereplését szinpadunkon. Lendvayné asszony az ötvenes években már vendégszerepelt egyszer a kolozsvári szinpadon néhai férjével együtt s már akkor határozott tetszését vivta ki az akkori közönségnek, mely még látta és annyiszor tapsolta Lendvayné asszony atyjának: az öreg Fáncsynak remek alkotásait is. Lendvayné azóta a budapesti nemzeti szinház tagja folytonosan, s mint ilyen osztatlan elismerésben részesült a fővárosi közönség részéről és nem egy szerepében vivott ki határozott diadalt. E szerepei közé tartozik „Salome" is, melyben ma vendégszereplését megkezdi.

— **Meghivó** a kolozsvári orvos-természettudományi társulat 1878. decz. 13-án pénteken d. u. 5 órakor tartandó orvosi szakülésére. Üléshely: Egyetemi épület. II. em. 13 sz. Tárgy: Generaich Antal, kórboncztani készitmények bemutatása.

— **Meghivás.** Tudomány-egyetemünk joghallgatói f. hó 12-én (csütörtök) d. u. 6 órakor a jogi kar II. termében közgyülést tartanak, melyre a rendes joghallgatókat tisztelettel meghivom. Tárgy: 1. Bálrendezés. 2. Inditványok. Kolozsvárt, 1878. decz. 10. Árkosy Gyula j. s. e. e. i. elnök.

— **Kolozsmegye közgyülése.** Gyarmathy Miklós alispán a főispán meghagyása folytán Kolozsmegye törvényhatósági bizottságát a f. hó 20-án d. e. 10 órakor megnyitandó rendes közgyülésre összehivta. Ezen közgyülés tárgyai: I. Kormányrendeletek és leiratok és pedig: 1. A m. kir. belügyminiszter urnak: a) leirata a házi-pénztár 1877. évi zárszámadására vonatkozólag; b) a nagykapusi körjegyző-választás tárgyában. 2. m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter urnak: a) leirata a gazdasági tudósitók tárgyában; b) a b.-hunyadi volt mértékhitelesitő hivatal hiánylata tárgyában. 3. A m. kir. közmunka és közlekedésügyi miniszter urnak: leirata az apahida-szászrégeni államut tovább épitése tárgyában. II. Alispáni jelentés. III. Az árvaszéki elnök jelentése. IV. A főorvos jelentése. V. Állatorvos jelentése. VI. Mérnöki jelentés, VII. A számonkérő szék jelentése. VIII. Az igazolóválasztmány jelentése a virilis megyebizottsági tagok igazolásáról. IX. A jövő évi közmunka iránti intézkedés. X. Választások és pedig: a) a közigazgatási bizottságba a kilépő tagok helyett 5 tag; b) a közigazgatási bizottságba tisztiügyészi helyettes; c) a lóállitási bizottságokba két elnök; d) az igazoló-választmányba 5 tag; e) az adófelszólamlási bizottságba egy rendes és egy póttag; f) a jegyző-szigorló bizottságba egy tag. XI. Törvény- és más hatóságok átiratai. XII. Kebli ügyek. XIII. Községi ügyek. XIV. Egyesek kérelme. XV. Inditványok.

— **A város** törvényhatóságának igazoló választmánya a városi bizottsági legtöbb adót fizető tagok névjegyzékét a jövő 1879-ik évre, szeredán, folyó december hó 11-én d. u. 3 órán kezdve a városház községi (4-dik számu) termében tartandó nyilvános ülésében fogja összeállitani, illetőleg kiigazitani, mi oly hozzáadással tétetik közzé, hogy az érdekeltek a törvény (1870. XLII. trnycz.) 23. §-lye által az adó 2-szeres beszámitásával nyujtott kedvezményt, a 24. §. értelmében, fennebbi helyen és időben az igazoló választmány előtt szóval vagy irásban érvényesithetik. Megjegyzendő, hogy a jelenleg bizottsági tagsággal biró legtöbb adót fizetőknek is szükség ez alkalommal jelentkezniök, ha a törvény fennemlitett kedvezményét a jövő évre is igénybe venni kivánják. Kolozsvártt, decz. 7-én 1878. Pál Sándor s. k. igaz. vál. elnök.

— **Közgyülés.** A helyi önkéntes tüzoltó egylet évi rendes közgyülését 1879. év január hó 5-én d. e. 10 órakor a városház nagytermében tartja meg. Azon t. egyleti tagok, kik a közgyülésen inditványokat tenni óhajtanak, fölhivatnak inditványukat az alapszabályok értelmében e hó 22-ig a parancsnoksághoz benyujtani. Az önkéntes tüzoltó-egylet parancsnokságától Kolozsvártt 1878. év december hó 10. Deák Pál főparancsnok, Reich Gyula segédtiszt.

— **A kolozsvári** kir. távirdai főállomásnál folyó év november havában feladatott összesen 1735 távirat. A feladott táviratok után befolyt 885 frt 25 kr. Érkezett 2180, átment 13020 távirat. Az összes táviratok száma 16,935, mintegy 376,010 szóval.

— **A „Figyelő"** deczember havi füzete megjelent, következő tartalommal: Szentiváni Mihály életéhez, Jakab Elektől. — Arany János „Tetemre hivás"-a, Moller Edétől. — Id. gróf Ráday Gedeon és Édes Gergely, Abafi Lajostól. — Berzsenyi életrajza, Kőrösy Lászlótól. — Szirmay Antal, a „poëta laureatus," Paszlavszky Sándortól. — Tompa Mihály levelei Kazinczy Gábornhoz, Abafi Lajostól. — Fazekas Mihály levele Fodor Gerzsonhoz, Hoffer Endrétől. — Gróf Dessewffy József epistolája gróf Telekihez, Hellebrandt Árpádtól. — Pesthy Gábor életéhez Thaly Kálmántól. — Irdalomtörténeti repertorium, Szinnyei Józseftől. — Kisebb közlemények.

— **A Deák szobor** bizottság juryje meghozta a várva várt itéletet. A „N. P. J." tudósitása szerint az ülés három óráig tartott, jelen voltak Ferstl Bécsből, Hähnel Drezdából, Waagmüller Münchenből, a budapestiek közül Pulszky Ferencz, Lipthay Béla báró, Wenckheim Béla báró, Ybl Miklós, Keleti Gusztáv, Weber Ferencz, Tisza Lajos és Ráth György. A vita igen élénk volt s nehány tag erősen korteskedett Zumbasch mellett. Az első dijt 6000 frank, Huszár Adolf azon szobra nyerte el, mely Deákot ülő helyzetben ábrázolja, a második 4000 franknyi jutalmat Zumbasch s a harmadik 3000 franknyi jutalmat Brcsánszky Béla szobra.

— **Szolnok-Dobokamegye alispánja** deczember 10-én, mint levelezőnk irja, egy merész insultusnak volt kitéve. Egy Bakos nevü mértékletlen életü fiatal egyén azt kivánta, hogy azonnal vétessék fel körjegyzői szigorlatra. Előzetes intézkedés akép szólván, hogy e körjegyzői szigorlat minden hó 20-án tehető le, az alispán emlitett urat elutasitotta. Ezért Bakos uram — valószinüleg részeg állapotában — széket ragadt bántalmazási czélból, s midőn a hallatlan brutálitásáért a megtámadott alispán által behivott 2 megyei hajdú a hivatali szobából ki akarta vezetni, egyik hajdunak szuronyát rántotta ki, s azzal akart tettlegességet elkövetni. Szerencsére megakadályozták; merészlő uram pedig hüvösre került.

— **Haynald Lajos** kalocsai érsek az uralkodó Szász Coburg herczegtől a herczegi házi rend nagy keresztjét nyerte. Ezzel már négy első osztályu rendjelt bir a kalocsai érsek. A magyar Szt.-Istvánrendet, az osztrák cs. Lipótrend, a belga kir. Lipótrend és legujabban a szász-coburgi házi rend nagykeresztjét.

— **Louis Königswarter**, a párisi Institut tagja és több nemzetgazdasági mű szerzője, e hó 6-án meghalt Párisban 64 éves korában. Az elhunyt a Königswarter ismert bankár családhoz tartozott.

— **Ez is az occupatió vivmánya.** A hivatalos boszniai lapban olvassuk, hogy a prostitutió ügye Serajevoban már rendezve van. Az egészségi állapot az ottani prostituáltak közt igen kedvezőtlen.

— **A „West of England** and South-Wales District-Bank" Bristolban felfüggesztette fizetéseit. A passzivák 3,500,000 font sterling.

— **Boér Emma** asszony sz.-ujvári diadalmas vendégszerepléséből visszatérve, már ismét vendégjátékokra utazott el Zilahra, hol jelenleg a Homokay szintársulata működik. Boér Emma ma (csütörtökön) lép föl először Zilahon, még pedig a „Lowoodi árvá"-ban; továbbá föllép még a „Tündér ujjak", „Javulás utja" és „Clarisse" czimü vigjátékok s illetőleg drámákban. Meg vagyunk győződve, hogy a műpártoló zilahi közönség olyan fogadásban fogja részesitni a kolozsvári nemzeti szinház egykori kitünő drámai hősnőjét, a mely egyaránt méltó lesz a közönséghez és a vendégszereplő művésznőhöz.

— **A brassói róm. kath.** főgymnasium ifjusága f. hó 9-én tartotta jótékonyczélu hangversenyét, nagyszámu közönség előtt. A hangverseny tárgysorozata változatos s izlésteljes darabokkal gyönyörködteté a közönséget. Különösen kitünt Neubner I. oszt. tanuló, midőn a kis tanoncz „esik eső" és „dertraurige Bua" czimü énekeket kellemes csengő hangjával, bámulatos egykedvüséggel zengé el, zajos tapsokban nyilvánitá a közönség a szépreményü ifju iránti rokonszenvét. Dobribán Antal V. oszt. tanuló csinosan játszá el zongorán Liszt Ferencz „magyar rohamindulóját". Zajos tetszést aratott az ifjuság zenekara által játszott „anya imája" (vadászkürt solóval) és Müller József „magyar indulója." A főgymn. tanulók ez alkalommal sikeres működésökről tettek tanuságot és az egybegyült nagyszámu közönségnek egy kedves emlékü estét szereztek. Egy jelen volt.

— **A n.-váradi** szinügyi bizottság hétfőn d. u. ülést tartott; tárgyát azon feltételek megbeszélése képezte, melyek alapján gr. Bethlen Gergely hajlandó lenne a jelenlegi szinkört átalakitani. A szinügyi bizottmány a feltételeket egyszerüen mellőzendőnek javasolta és felkérte a közgyülést, hogy egy uj szinkör épitésére pályázatot hirdessen, miután a tulajdonos gróf által kikötött feltételek oly tulzottak, hogy azokat számba sem lehet venni.

— **A színész-congressus** Budapesten e hó 10-kén megkezdődött. Már nagyobbára együtt vannak a színészek, hogy ismét, isten tudja hányadszor megbeszéljék a vidéki színészet rendezésének fontos ügyét.

— **Brassó városa ismeretlen.** Pár hét előtt valaki Budapestről Brassóba levelet küldött, mely tegnapelőtt visszaérkezett a „N. H." szerint azzal a megjegyzéssel, hogy „Brassó ismeretlen." — A kuriózus levélboritékot a műcsarnokban, mint ritkaságot mutogatták.

— **Csikmegye főispánjától** a következő sorokat vettük: Tekintetes szerkesztő ur! Miután azon meleg érdeklődés, melylyel Csikmegye nemeskeblü hölgyei a Boszniában sebesült katonáink s azok családjai felsegélése ügyét felkarolták, minden várakozást meghaladó eredményre vezetett, kötelességemnek tartom a m. kir. bel. és honvédelmi miniszter ő nagyméltóságaik hozzám intézett leirataiban a segélyezést eszközlő nemes keblü hölgyek, s minden a segélyezéshez járultak iránt kifejezett köszönetét nyilvánosan tudomásukra juttatni, tisztelettel kérvén a tekintetes szerkesztő urat ugy ennek közlésére, mint az illetők megnyugtatása tekintetéből, az egész megyei segélyezésnek rövid kivonatbani felvételére, a mi itt következik: I. a fel- és aljárásokból és Csik-Szeredából a segélyező nők által gyüjtetett, részint egy általuk rendezett estély jövedelméből beadatott, s általam idei október 25-ről honvédelmi miniszter ő nagyméltóságához felterjesztetett 572 frt 40 kr. ebből 43 frt a gyergyó-szt.-miklósi műkedvelők adománya. II. A gyergyói járásokban az odavaló segélyző nőegylet, részben a szt.-miklósi műkedvelők által beadott s általam idei október 27-ről, s egy részben mai napról 595 sz. a. ugyanoda felterjesztetett 472 frt 90 kr., két arany, egy tallér, két ezüst rubel, három ezüst huszas; összesen 1045 frt 30 kr. egy tallér, két ezüst rubel, egy arany, három ezüst huszas. Ezeken kivül a gyergyó-szt.-miklósi irgalmas nénék főnöknőjétől, a gyergyói segélyző nőegylettől, és a csikszeredai segélyző nőegyleti tagoktól három csomag sebkötő, kendő, tépés stb. ugyanoda felterjesztettek. Fogadja tekintetes szerkesztő ur kiváló tiszteletem nyilvánitását. Mikó Mihály, Csikmegye főispánja.

— **Egy vasuti** posta megrablása. A drezdai hivatalos lap decz. 6-diki számában jelenti: Az este 6 óra 45 perczkor a drezdai cseh indóházból Reichenbergbe induló vonathoz a német császári posta két kocsija szokott csatolva lenni. Az egyik a levelek fölvételére szolgál, a másikban az illető postatisztek dolgoznak; ebben tartják a pénzes leveleket is. A két kocsi ugy van összekötve egymással, hogy a tisztviselők, mégha a vonat megy is, egyik kocsiból bármikor átjuthatnak a másikba. Tegnap este a kocsikat Tauber postatitkár, Lindner gyakornok és May szolga kisérte. Mig a három tisztviselő Edle-Krone és Klingenburg állomások közt hivatalos teendőinek elintézésével foglalkozott, az ajtó váratlanul megnyilt, a kocsiba egy ember lépett be kezében több lövetü revolverrel, s a pénzes levelek átadását követelte. A titkár azt felelte, hogy az értékesebb levelek a másik kocsiban vannak, de az idegen azt mondta, hogy ez nem igaz, s a három tisztviselőt revolverével fenyegetve belenyult a fiókba, melyekben a pénzes levelek szoktak lenni. Egy csomót magához is ragadott, s azt mondva, hogy rögtön lelövi azt, a ki követni meri, eltávozott. A mint a vonat legközelebbi állomásra ért, azonnal följelentették a dolgot. A rabló összesen tiz levelet vitt el. A kár, ugy látszik, nem jelentékeny. Igen valószinü, hogy egy volt vasuti szolga követte el a vakmerő tettet.

— **A párisi „Salle Ventadour"**-t, azt a hires operatermet, melyben félszázadon át az olasz zene- és dalművészet legkitünőbb képviselői: Verdi, Rossini, Malibran, Tamberlik, Patti, stb. legfényesebb diadalaikat ünnepelték, mult csütörtökön adták él 3.100,000 frankért. A Credit-Foncier bank tulajdona lett, mely saját czéljaira alakitja át ez épületet.

— **Sándor Kálmán** marosvásárhelyi levelezőnket „A csók és története" továbbá „A nőkről a nőknek" czimü a sajtó alól már kikerült jótékonyczélu füzetére hirdet előfizetést Groisz Ottó kiadó. Az előfizetési felhivás igy hangzik: „Azon kedvező fogadtatás, melyben szerzőnek „A nőkről a nőknek" czimü, jótékonyczélu füzete a közönségnél találkozott, arra bátoritott, hogy szerző ujabb felolvasását „A csókról és történetéről" szintén sajtó alá adjam s azt, a sajtó alól már kikerülvén, az előbbi füzet második kiadásának utánnyomatott példányaival, az eddigi olcsó árban a közönség rendelkezésére bocsássam. Mindkét füzetnek ára külön-külön csak tiz kr, postán bérmentve küldve 12 kr. A két füzet együttes ára 20 kr, postán bérmentve küldve 22 kr. Szerző mindkét füzet eladásából befolyó egész tiszta jövedelmet a marosvásárhelyi „Jótékony-nőegylet" és a „Clotild székely-leányárvaház" javára ajánlván fel, a megrendelések egyenesen Sándor Kálmán szerzőhöz Maros-Vásárhelyre intézendők és 22 krnak postai utalványon való beküldése esetében, mindkét füzet a megrendelőnek azonnal bérmentve küldetik meg. Gyüjtőknek és minden megrendelőnek tiz példány után egy tisztelet-példánynyal, és a ki mindkét füzetből gyüjt vagy megrendel tiz-tiz példányt, annak mindkét füzetből egy-egy aranyozott diszpéldánynyal szolgálunk. Maros-Vásáshelytt, 1878. deczember 10-én Groisz Ottó, kiadó." Melegen ajánljuk a jótékony czélu füzetek megrendelését lapunk t. olvasóinak figyelmébe!

400 arany pályadijat nyert eredeti vigjáték,
másodszor.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 70-ik szám.

Kolozsvárt, csütörtökön, dec. 12. 1878.
másodszor:

Az ellenállhatatlan.

400 drb. arany pályadijt nyert vigjáték 3 felv. Csiki Gergelytől.

SZEMÉLYEK:

Florinda, asturiai herczegnő		Hunyady M.
Diego, gyámja	— — —	Gabányi.
Rodrigo } kóbor lovagok	—	Szombathelyi.
Dorido } kóbor lovagok	—	Mihályfi.
Coscolina, Florinda duennája		Körösyné.
Gil Perez, fogadós	— —	Makó.
Elvira, leánya.	— — —	Boér Hermin.
Lamela, kém	— — —	Ifj. Szilágyi.
Udvari káplán	— — —	Váradi A.
Örtiszt — —	— — —	Győri.

Őrök, apródok. — A cselekvény ideje: reggeltől délig.

Ezt megelőzi:

Reggeli előtt.

Drámai tréfa 1 felvonásban. Irta gr. Fredro, forditotta Radnotfáy. Rendező: Gabányi.

SZEMÉLYEK:

Dornerné asszony	— —	Kovácsics Erzsi.
Adolf, unokaöcscse	— —	Mihályfi.
Amália, nevelt leánya	— —	Gerő Lina.
Jean, inas	— — — —	Landosz.

Történik Dornerné falusi jószágán.

Kezdete 7 órakor.

KÖZGAZDASÁG.

A kolozsvári iparosok hitel-szövetkezete 1878. november havi forgalmáról. Bevételek: Október haváról készpénz áthozatal 2,726 frt 16 kr. Betételekbe 5,224 frt 11 kr. Váltó visszafizetésekbe 53,808 frt. $6\frac{1}{2}$% kamatba 1,100 frt 1 kr. Feldijba 370 frt 29 kr. Késedelmi kamatba 219 frt 50 kr. Könyvdijba 1 frt 50 kr. Bélyegdijba 62 frt 45 kr. Összesen 63,512 frt 2 kr. Kiadások: A tagok betételeiből visszafizetődött 8,960 frt 63 kr. 226 esetbe kölcsön 50,948 frt. Irodai szükségletre 3 frt 10 kr. Irodai személyzet dijába 92 frt. Bélyegzett ürlapért 50 frt 50 kr. Betét utáni kamatba 1 frt 57 kr. Pénztár maradék egyenleg 3,456 frt 22 kr. Összesen 63,512 frt 2 kr. November havi forgalom teszen 123.567 frt 82 kr. Kolozsvárt, nov. 30-án 1878. Bénigni Sámuel, igazgató. Mamicza János, pénztárnok. Tömösvári Miklós könyvvezető.

A „KELET" magán táviratai.

Feladatott **Budapesten** dec. 11. 10 ó. 45 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra dec. 11. 11 ó. 10 p. d. e.

Az osztrák Reichsrath a kormány beleegyezésével a berlini szerződést bizottsághoz utasitá.

Deéretis kijelenté, hogy közös kölcsönt nem köthet.

Az osztrák haladópárt a berlini szerződés elvetését elhatározá.

A czár levélben biztositá az angol királynőt békés szándékairól.

A portánál dolgoznak a reformokon.

Az afghán emir nem szököttmeg.

Tottleben degradálta az angol konsulatusba berohant tisztet; de az angol consul nem elégedett meg ezzel és zászlóját még folyvást bevonva tartja.

Érték- és váltófolyam.

1878. deczember 10.

Magyar aranyjáradék	84.10.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	—.—.
„ „ „ 2 „	114.50.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „	73.75.
„ „ állami kötvény 1876 év	65.50.
„ vasuti kölcsön	98.80.
„ földtehermentesitési kötvény	80.—.
temesi „ „	—.75.
erdélyi „ „	73.50.
horv. slavon „ „	83.50.
magy. szőlődézma váltság „	81.—.
Oszt. egységes államadósság papirban	61.40.
„ „ „ ezüstben	62.50.
„ aranyjáradék	72.10.
1860. államsorsjegy	112.80.
Oszt. nemzeti bank részvény	7.80.
„ hitelrészvény	2.30.
magyar. hitelbank	212.80.
Ezüst	100.—.
Cs. k. arany	55.5.
Napoleond'or	931.—.
Német birod. mark	57.50.
London	116.40.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

A mult hó 5-én helyben bel-középutcza 9. sz. a. megnyilt

pénzváltó és zálog-kölcsön intézet

1. Vesz és elad mindennemü forgalomban levő pénznemeket, tőzsdén jegyzett értékpapirokat.

2. Leszámitól három hóval a lejárati idő előtt nyereményeket és szelvényeket.

3. Eszközöl minden bel- és külföldön történendő bármily összegü fizetéseket.

4. Közvetit tőzsdezárlati eladás és vételeket nagyobb összegü állami és érték-papirok, ugy pénznemekre.

5. Elad eredeti sorsjegyeket egészben részletfizetésre, valamint $\frac{1}{20}$-ad részjegyeket. (A 20-ad részjegyek eredetije saját őrzeményünkben marad s az bármely érdekelt félnek kivánatra előmutattatik.)

6. Előlegeket ad **igen mérsékelt kamatláb mellett** minden tőzsdén jegyzett értékpapirokra.

7. Arany és ezüst tárgyakra, ugy pénznemekre.

8. Ruha nemüekre és ezzel rokon természetü tárgyakra, végül:

9. Terményekre.

A midőn a n. é. közönség becses figyelmét fentjelzett vállalatunkra felhivni bátorkodunk, biztositjuk előre is a legszilárdabb szolgálatot.

Kiváló tisztelettel

a hatóságilag engedélyezett pénzváltó és zálog-kölcsön intézet.

Nik Ferencz, Polcz Albert.

Perl fogorvos

tudományos utazását **Amerikára** is kiterjesztette s jelenleg **Philadelphiában** időz és rövid idő alatt, új tapasztalatokkal gazdagon, fog **Kolozsvárra** visszatérni. **Salicyl szájvize** és **fogpora** kapható Kolozsvárt Dietrich S. urnál, M.-Vásárhelyt Fogarasi urnál, Gy.-Fehérvárt Csiky Imre urnál, N.-Enyeden Winkler urnál és Sz.-Somlyón Wégh urnál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(218) **Elsinger M. J.** (145—300)
Bécs, Neubau 2. Zollergasse,

Védjegyszyel — Ajánljuk — védve

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau, Zollergasse 2
csász. kir. hadügyministerium, ő felsége haditengerésze és számos jótékony intézet sat. szállitói
csász. királyi szabadalmazott gyárának legjobb és legajánlatraméltóbb
eső köpönyeit,
kocsitakaró ponyvát, ágybetéteit, sátorkelméit.

eső köpönye, kocsitakarók, ágybetétek, sátorkelmék

Sz. **8149.** — 1878. (491) (1—1)

Pályázati hirdetmény.

Miután Kolozsmegyében az 1876. évi XV. t. cz. 62-dik §-e alapján, a közadók törvényszerü behajtása czéljából,

több adóvégrehajtóra van szükség,

ennek folytán felhivom mindazokat: kik 2 frt., 2 frt 50 kr. és 3 frt. napidij, nem különben a rendes kilometer pénz élvezete mellett, mint adóvégrehajtók alkalmaztatni kivánnak, hogy rendesen felszerelt irásbeli kérvényüket hozzám haladéktalan adják be.

Előnynyel birnak azok, kik kimutathatják, hogy mint adóvégrehajtók már müködtek és legalább 50 forint biztositékot nyujthatnak.

Kolozsmegye és Kolozsvár sz. kir. város kir. adófelügyelőjétől Kolozsvárt, belső-szénutcza Rédai-féle ház.

Sz. **1125.** — 1878. (485) (2—3)

Árverési hirdetmény.

Folyó 1878-ki évi deczember 30-kán délelőtti kilencz órától déli 12 óráig, az oskolaalap igazgatóság irodájában Naszódon, a volt Torma Károly-féle, jelenleg a volt II-dik Erdélyi Román határ-őrezred ösztöndij alapja tulajdonát képező Csicsó-Keresztúri jószág 1879-ki január 1-sőétől 1884-ki deczember 31-dik napjáig eső adótartamra leendő haszonbérbe adása czéljából, nyilvános árverés fog megtartatni.

Ezen, az erdővel együtt, biróilag 157,704 o. ért. forintra becsült jószág áll:

1. 231 hold 1540 □ öl szántóföldből, az őszivetéssel együtt.
2. 146 hold 1167 □ öl kaszálóból.
3. 4 hold szőlőből.
4. 168 hold és 211 □ öl legelőből.
5. Évenként egy hold erdőből.
6. Szép lakházakból, gazdasági épületekkel együtt.
7. 19 Kurialista, részint kézi, részint igás marhávali napszámaik.
8. Egy öt kövü lisztelő malom 1879-ik április 1-től.
9. A Csicsó-Keresztúri községbeni italmérési jog fele, **1879-ki április 24-dikétől kezdve.**

A kikiáltási ár, mint egy évi haszonbér, 2500 frtra o. ért. van megállapitva.

A szóbeli árverés megkezdéseig bepecsételt bélyegzett és a kikiáltási árnak 10%-át készpénzben mint bánatpénzt magokban tartalmazó, irásbeli ajánlatok is elfogadtatnak.

Ugy az irásbeli legnagyobb ajánlattevőnek, mint a szóbeli legtöbbet igérőnek teljesen ösmernie kell az árverés töltételeit és magát azoknak feltétlenül alávetnie.

Az árverezési feltételek és egyéb felvilágositások, az alapok kezelősége irodájában Naszódon kaphatók.

Az oskola- és ösztöndijalap kezelő bizottságnak Naszódon 1878-diki november 24-kén tartott üléséből.

Elnök: GREGORIU MOISIL, icariu foreneu.

Titkár: JOACHIMU MURESIANU.

Ezer meg ezer ember szenved rekedtségben, ideges köhögésben, a lélegzési szervek szorongásában, fúladási rohamokban sat. anélkül, hogy arra gondolna, miszerint egyszerü szerek által azonnali könnyebbséget és tartós javulást tudna szerezni.

Ily esetekben különösen ajánlható Grimault és társa indiai szivarkái füstének beszivása.

E kitünő szert már számtalanszor használták legjobb és meglepő eredménynyel és jótékony hatását soha sem tagadta meg. (442) (4—*)

Bizonyitékul álljon itt Grimault és társához Párisba intézett hálanyilvánitás.

Grimault és társa uraknak.

Már hoszabb idő óta szenvedtem a lélegzési szervek szorongásában, midőn önöknek indiai szivarkáival tettem kisérletet.

A beállt javulás állapotomban oly meglepő, hogy ma e szivarkákat többé semmi szín alatt sem nélkülözhetném.

Ezért fogadják legmelegebb hálámat, s kérek még további szállitmányokat.

Schiffmann A. (Boroszló).

---

(492) **Nyilvános kijelentés.** (1—6)

Az **első bécsi nemzetközi áru-kivitelnek elhatározott leszámolása** folytán következő disztárgyak

csak 5 frt 40 krért adatnak el, u. m.

1 jól járó párisi **bronz óra,** *fehér, zománczos számlappal, melynek pontos járásáért egy évig kezesség vállaltatik.*
1 **kristály vaj-** *vagy* **czukorszelencze** *finom szereléssel.*
2 hatásos **salon-virágtartó,** *aranydiszü festménnyel.*
1 **bronzöntetü iroszer,** *tolltartókkal.*
1 csinos **petroleum lámpa,** *golyóval és biztonsági égővel.*
1 szép elegáns **fénykép-album,** *valódi aranymetszettel, 50 fényképre.*
1 **gentleman szivartárczа,** *igen prakticus.*
1 **thea-főző készülék,** *legjobb szerkezet.*
1 **keleti discasette,** *legszebb ajándék hölgyeknek.*
10 finom **acélmetszetü kép,** *hires mesterek Copiái.*
6 drb illatos **egészségi szappan** *dr. Dupontól.*

Az összes itt felsorolt tárgy különösen **ajándéknak** igen alkalmas s áruk együtt **csak 5 frt 40 kr.**

Wiener Export-Geschäft,
I. Elisabethstrasse 6. sz.
Szállitás készpénz beküldése vagy utánvét mellett.

Utolsó **hét!**

Már **Deczember 14-kén** lesz huzása a

magyar dijsorsjegyeknek.

Igérvények 3 frt és a bélyeg.

Főnyeremény

levonás nélkül **150,000 ft** levonás nélkül

1879. január 2-kán lesz a legközelebbi huzása a

hitel és bécsi igérvényeknek.

4 frt 50 és bélyeg || 2 frt és bélyeg
a kettő együtt csak 6 frt és bélyeg,
főnyeremény 400,000 frt

Csak Bécs, Wollzeile 13. **A MERCUR** Csak Bécs, Wollzeile 13.

(482) **kiadóhivatalának** váltóüzlete. (3—3)
Ch. Chon.

Végeladás.

(481) (4—8)

CSIKI TESTVÉREK

fiók raktára.

Főtér 17 szám alatt fennálló **fiók üzletünket** még e hó folytán **megszüntetjük**, miért is a raktáron lévő összes **áruczikkeket**

tetemesen leszállitott, sőt beszerzési áron alól

elárusitjuk.

Kolozsvárt, 1878. december 8.

CSIKI TESTVÉREK.

Végeladás. Végeladás.

Végeladás.

NAGY JÓZSEF arany- ezüstmüves és ékszerárus Kolozsvárt,
főtér br. Józsika-ház 9. szám.

Ajánlja a n. érd. közönségnek jól berendezett és a legnagyobb csinnal kiállitott **bécsi és külföldi**

arany- ezüst ékszeráruinak dús raktárát

és kiházasitási **arany- ezüst** és **ékszeráruit** legjutányosabb áron; elvállal minden e szakmába vágó megrendeléseket; kijavitásokat gyorsan és pontosan jutányos árért teljesit, ugy ódon **arany- ezüst** tárgyakat megvesz, vagy ujakkal becserél. (402) (6—30)

(**Óvásul.**) Raktáromban minden egyes tárgy valódisága a m. kir. bélyegge van hitelesitve.

Végeladás.

(494) (1—4)

Végeladás!

Főtéren Frölich-féle háznál lévő

Férfi-divat és kalap

raktáromban
rendkivül leszállitott
árakban
kaphatók mindennemü

férfi-divat czikkek és kalapok

nagy választékban.

GAJZÁGÓ ISTVÁN,
Kolozsvárt.

Végeladás. Végeladás.

Végeladás.

Valódi harczerdei kanárimadarak,

melyek egyenesen Andreasbergből érkeztek, itt csak rövid ideig kaphatók. A fajta Andreasberg legjelesebb tenyésztőtől származik, u. m. gör-csalogányverők, harang- és bugyfordulók, ivkeringők és csengő fordulók; melyek nappal és este gyertyavilágnál énekelnek. Mindezek az évek óta leghiresebb andreasbergi tenyésztő **Frigyes Vilmostól** valók és kaphatók **Kolozsvárt a Pannonia szállodában 27 sz. alatt.** (493) (1—3)

Zeneműszerek,

melyek 4—200 darabot játszanak; expressióval, mandolineval, dobbal, csengettyüvel, k ézcsörgettyüvel, égihanggal, hárfajátékkal sat. és anélkül.

Játékszelenczék,

melyek 2—16 darabot játszanak; továbbá necessairek, szivarállványok, svájczházak, fényképáibumok, irócsészlőzök, kéztyűtartók, levélnyomtatók, virágöblönyök; szivartárczák, dohánytartók, dolgozó asztalkák, palaczkok, söröspoharak, pénztárczák, székek sat. mind zeneművekkel. Mindig a legújabbakat ajánlja (475) (2—4)

Heller J. H. Bernben.

Minden felajánlott oly műszer, a melyen nevem nincs rajta, idegen; ajánlom mindenkinek a direct megrendelést. Árjegyzékeket bérmentesen küldök.

HUTFLESZ KÁROLY

(14) **KOLOZSVÁRTT,** (19—21)

megvásárol mindennemü **magyar és osztrák állampapirt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénznemeket,** s leszámitol escomptirt) mindenféle **nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejárati idő előtt,** s eszközöl minden **bel- és külföldi** helyeken történendő bármily összegü **fizetéseket.**

AJÁNLJA DÚSAN ELLÁTOTT

FŰSZERTÁRÁT, BÖRKERESKEDÉSÉT,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitünő minőségü

fagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

Karácsonyi és ujévi ajándékok nagy raktára.

Karácsonyi és ujévi ajándékok és gyermek játékszerek nagy raktára

CSAPÓ SÁNDOR

(1—8) (490)

nagy árutárlatában Kolozsvárt, főtér „Nemzeti szálloda“ alatt.

A n. érd. t. cz. helybeli és vidéki közönség iránt tartozó kötelességet teljesitünk, a midőn becses figyelmökbe ajánljuk

NAGY ÁRUTÁRLATUNKAT,

a mely minden versenyt kizáró egyetlen NAGY RAKTÁRRAL rendelkezik

karácsony és ujévi ajándék czikkekben, minden kigondolható gyermek játékszerekben,

a melyek könnyebb áttekintés végett az üzlet helyiségében csinnal rendezett tárlatban vannak kiállitva.

Megtekintés végett szabad bemenet.

Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelem és pontossággal teljesittetnek, nem megfelelő tárgyakat legszivesebben kicserélünk vagy a pénzt kivánatra vissza küldjük.

CSAPÓ SÁNDOR.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.